

KUTSESTANDARD

Operaator-lavastaja, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Operaator-lavastaja, tase 6 kutsestandard on aluseks täiendusõppe õppekavade koostamisele ning isikute kompetentsuse hindamisele kutse andmisel.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Operaator-lavastaja, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Teleoperaatori kutsealal on neli kutset: teleoperaator, tase 4, välioperaator, tase 5, juhtoperaator, tase 6 ja operaator-lavastaja, tase 6. Teleoperaatori töö eesmärk on kvaliteetse telepildi tootmine. 6. taseme operaator-lavastaja töötab tihedas koostöös režissööri ja produtsendiga saate või salvestuse planeerimisel ja loomingu- ning tehnilise vormi kujundamisel, koostab võtteskeeme. Juhendab operaatoreid kaameraproovi ajal režii- ja tehnilist (kadreeringud, kaamera asetus jms.), reeglina ise kaameramehe funktsioone ei täida. Osaleb montaažlehtede ettevalmistamisel, teeb koostööd kunstniku ja valgustajaga. Vajadusel kuulub tema tööülesannete hulka juhtkonna nõustamine tehnika ostmisel. Juhib teleoperaatorite tööd, osaleb esinejate ja näitlejate juhendamisel, kooskõlastades seda režissööriga.
A.2 Tööosad
A.2.1 Võttekoha hindamine A.2.2 Kaamera ja lisatehnika valimine A.2.3 Koostöö korraldamine A.2.4 Võttetehnika ettevalmistamine, kasutamine ja tagastamine A.2.5 Kaamera koha valimine ja meeskonna juhendamine A.2.6 Filmimine ja valgustamine A.2.7 Filmimine liikuva kaameraga A.2.8 Juhendamine ja töö näitlejatega A.2.9 Suhtlemine A.2.10 Ohutusnõuete järgimine
A.3 Töö keskkond ja eripära
Töötingimused on muutuvad, ta võib töötada nii sise- kui väliskeskkonnas.
A.4 Töövahendid
Operaator-lavastaja põhilised töövahendid on kaamera ja statiiv.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Operaator-lavastajana töötamine eeldab lisaks väga heale meeskonnatöö- ja suhtlemisoskusele üldistus-, analüüsi- ning probleemide lahendamise võimet. Juhifunktsiooni täites on olulised otsustusvõime, planeerimis- ja juhtimisvõime. Operaator-lavastaja on võimeline tegutsema koolitajana ja andma teleoperaatoritöö-alast konsultatsiooni.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Mitmete suurte lavastuslike või rahvusvaheliste projektide edukas läbiviimine juhtoperaatorina.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Operaator-lavastaja.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Operaator-lavastaja, tase 6 kutse taotlemisel on nõutav kõikide kompetentside B.2.1-B.2.11 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Võttekoha hindamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: - Hindab võttekohta (nt valgus, ilmastik, võttetehnika jm) ja kinnitab selle sobivust võtte režiiplaani täitmiseks. Puuduste ilmnemisel pakub alternatiivseid lahendusi. - Hindab võttekohta ja kinnitab selle turvalisust. Kui võttekoht pole sobiv, pakub alternatiive võtte läbiviimiseks.	
B.2.2 Kaamera ja lisatehnika valimine tootmise läbiviimiseks	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: - Valib võttetehnika vastavalt võttekohale ja võtte iseloomule. - Veendub, et olemasolev tehnika on sobiv võtte läbiviimiseks, lähtudes võtte režiiplaanist (näit valgus, ilmastik, võttetehnika jm). Puuduste ilmnemisel teavitab režiiplaani koostajat ja pakub lahendusi. - Soovitab tootjale, kust võiks võtteks vajalikku tehnikat saada.	
B.2.3 Koostöö korraldamine lavastamisel	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: - Innustab kollektiivi ning loob hea kontakti teleoperaatorite ja muu personali vahel. - Selgitab meeskonnale kaamera võimalusi ja pakub lahendusi kõikidele võtet puudutavatele probleemidele. - On kursis võtte ajakava ja eesmärkidega ning kasutab infot parima tulemuse saavutamiseks. - Koostööl lastab produtsentide ja režissööridega televõtte iseloomu, žanri ning stiili ning vajadusel selgitab teostust võttegrupi liikmetele.	
B.2.4 Võttetehnika ettevalmistamine, kasutamine ja tagastamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: - Enne televõtte minekut kontrollib, et tehnika oleks komplekteeritud ja testib tehnikat. - Transpordib tehnikat turvaliselt ja säästvalt, kasutades selleks sobivaid kotte jm. - Hoiab töövahendeid turvaliselt ja kasutab säästvalt ning sihipäraselt (ei löhu ega kahjusta), sh erinevates ilmastikuoludes ja ekstreemtingimustes. - Kontrollib ja tagastab kogu väljastatud tehnika kompleksena. Annab vastavale personalile täpset tagasisidet kadunud ja katkise tehnika kohta. Teadmised: - Erialaterminoloogia. - Võttetehnika ja selle kasutamine.	
B.2.5 Kaamera koha valimine ja meeskonna juhendamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: - Koostööl lastab televõtte meeskonnaga kaamera liikumise ja selleks kuluva aja vastavalt režiiplaanile. - Analüüsib võimalikke ettetulevaid probleeme ja muudab vastavalt kaamera liikumist. - Positsioneerib kaamera asukoha vastavalt etteantud juhiste, vajadusel muudab seda kaadrikompositsiooni paremaks saavutamiseks. - Jaotab võttegrupile vastutust ja ülesandeid.	

5. Koordineerib võttegrupi tööd.

B.2.6 Filmimine ja valgustamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Valib valgustehnika lähtuvalt režiiplaanist ja võttekoha tingimustest, puudulike valgustingimuste korral pakub alternatiivseid lahendusi.
2. Seab või korrigeerib valguse ja häälestab kaamera (nt valge balanss (white balance), võimendus (gain), sagedus (shutter) jm) vastaval režiiplaanile, vajadusel juhendab valgustajat.
3. Valib kompositsiooni ja fookuse, lähtudes režiiplaanist.
4. Loob koostöös režissööriga vajaliku kaadri olustiku, kasutades erinevat valgustehnikat ja kaameraseadeid.

Teadmised:

1. Valguse ja ava valgustundlikkuse põhimõtted.
2. Valgustehnika tüübid ja liigid.
3. Liikumine sise- ja välisvalgustingimustes.
4. Objektiivifiltrid ja nende kasutamine.
5. Objektiivide valimine ja nende kasutamine.

B.2.7 Filmimine liikuva kaameraga

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Kaameraga turvaliselt ja sujuvalt liikudes tagab kaadri kompositsiooni ja fookuse säilimise, lähtudes režiiplaanist.
2. Tagab, et kaamera liikumiskiirus on sobiv pildi iseloomu, kaadri pikkuse, esineja liikumise, muusika tempo või mõne muu asjaoluga, lähtudes režiiplaanist.
3. Pakub lahendusi, kooskõlastab need režissööriga ja vajadusel juhendab kolleege kaamera(te) parema liikumise saavutamiseks, kui selleks on vajadus ja see on sobiv.
4. Kasutab eri tüüpi objekteive ja lisavarustust (nt mattebox jm).
5. Määrab kaamera erineva liikumise, lähtudes režiiplaanist.

Teadmised:

1. Erinev lisavarustus: relsid, steadicam, kraana jne.
2. Multikaamera töö ja juhtimise põhimõtted.

B.2.8 Juhendamine ja töö näitlejatega

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Loob positiivse tööõhkkonna, julgustades juhendatavaid avatusele, toetades arengut ja püüdlikkust, osavõtlikkust ja vastastikust tunnustamist.
2. Vastab juhendatavate küsimustele ning lahendab tekkinud probleeme, on avatud ja abivalmis.
3. Tagab ühiste eesmärkide saavutamise, innustades, motiveerides ja tunnustades meeskonna liikmeid ja andes neile võimaluse töösse panustada, järgides ise organisatsiooni põhiväärtusi.
4. Kogub tööülesannete kvaliteetseks ja õigeaegseks täitmiseks vajalikku informatsiooni, analüüsib, täpsustab ja tõlgendab seda.
5. Organiseerib, jälgib ja kontrollib enda ning võttegrupi tegevust, vastutab töö kvaliteedi eest.
6. Osaleb aktiivselt televõtet ettevalmistava meeskonna töös, stsenaariumi ja režiiplaani ettevalmistamisel, võtmetechnika, võttemeeskonna ja esinejate valimisel.
7. Vajadusel koostab pildistsenaariumi (storyboard).
8. Juhendab võttekohas esinejaid ja näitlejaid, lähtudes stsenaariumist ja režiiplaanist.
9. Osaleb koos režissööri ja videomonteerijaga võttematerjali järeltöötusel, vajadusel juhendab videomonteerijat.

Teadmised:

1. Organisatsioonikäitumise põhimõtted.
2. Juhtimise alused.

B.2.9 Suhtlemine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Suhtleb konstruktiivselt meeskonnaga parima tulemuse saavutamiseks kogu võtteperioodil.
2. Lähtub professionaalse suhtlemise põhimõtetest ning lahendab delikaatselt erinevaid, sh konfliktsituatsioone, kasutades sobivaid meetodeid.
3. Reageerib kiiresti televõttemeeskonna liikmete ja teiste osalejate vajadustele, reaktsioonidele ja tagasisidele.

4. Suhtleb televõttemeeskonna liikmete ja teiste osalejatega sõbralikult ning viisakalt lähtuvalt heast tavast ja konfidentsiaalsuse põhimõtetest.
5. Kasutab sobivat suhtlemismeetodit ja stiili, arvestades situatsiooni ja protsessis osalejate individuaalseid erinevusi, kultuuritausta ja kombeid.
6. On orienteeritud probleemide lahendamisele.
7. Väljendab ennast selgelt ja arusaadavalt.
8. Suhtlemisel kuulab tähelepanelikult.
9. Kasutab korrektset erialaterminoloogiat.

B.2.10 Ohutusnõuete järgimine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Järgib oma töös üldiseid ohutustehnikanõudeid, töötamisel jälgib ja juhendab võttemeeskonna tegevust ohutusnõuete järgimisel.
2. Hindab töökeskkonna võimalikke riske (nt libe pinnas, kõrgus, liiklus, sadamas, tehases, autoralli jm) ja töötamisel jälgib ja juhendab võttemeeskonna tegevust ohutusnõuete järgimisel.
3. Järgib teletehnika eripäraseid ohutusnõudeid (nt kaamera ja võttetehnika kinnitamine, kaamerakraana kaal ja konstruktsioon, võttetehnika aluste stabiilsus jm), töötamisel jälgib ja juhendab võttemeeskonna tegevust ohutusnõuete järgimisel.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.11 Operaator-lavastaja, tase 6 kutset läbiv kompetents

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Järgib oma töös kutsealaga seonduvaid õigusakte.
2. Kasutab oma töös riigikeelt tasemel C1 (vt lisa 2).
3. Kasutab arvutit tasemel Moodul 1-4, Moodul 7, Moodul 12 (vt lisa 1.)
4. Langetab kiireid ja selgeid otsuseid ka mittetäieliku info alusel (ka risked ja riski sisaldavad otsused).
5. On algatusvõimeline.
6. Huvitub meeskonnaliikmete tööst ja püüab neist aru saada.
7. Kohandub meeskonnaga.
8. Kuulab kolleege, konsulteerib nendega ja algatab suhtlemist.
9. Väärtustab eetilisi tõekspidamisi.
10. Suhtleb edukalt inimestega kõikidelt tasanditelt.
11. Tuleb toime konfliktidega.
12. Avaldab selgelt oma arvamust, ei varja informatsiooni ning oskab välja tuua olulisemaid arutlus punkte.
13. Räägib soravalt ja selgelt.
14. Mõjub usaldusväärselt.
15. Kasutab ära tehnoloogia võimalusi tööeesmärkide saavutamiseks.
16. On kiire füüsilise koordineerimisega ja vastupidav, valdab käelisi tegevusi jne.
17. Õpib ja omandab kiiresti uued tööülesanded, meetodid, tehnikad.
18. Lähtub mitmekülgsest informatsioonist otsuste tegemisel. otsib olulist infot enne otsuse langetamist.
19. Saab uuest informatsioonist kiiresti aru, on kiire mõtlemisega.
20. Kasutab aega efektiivselt.
21. Hoiab töö ja eraelu tasakaalus.
22. On tööl positiivses meeleolus.
23. Suhtub kriitikasse mõistvalt ja suudab sellest õppida.

Teadmised:

1. Kompositsioon – kõrgtase.
2. Kaadrite monteerivus – kõrgtase.
3. Kaadrite valgustamine – kõrgtase.
4. Teletootmise põhimõtted.

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Keskstase – mõistete ja faktide tõlgendamine ning võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – analüüsimine seostatud faktide alusel, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	19-24042014-13/6k
2. Kutsestandardi koostajad	Andres Suurevälja, Eesti Rahvusringhääling, operaator Ergo Treier, Eesti Rahvusringhääling, operaator Hendrik Reindla, Eesti Rahvusringhääling, tootmisteenistuse juhataja Ivar Murel, Eesti Rahvusringhääling, operaator Mihkel Robam, Eesti Rahvusringhääling, ressursihaldur Taavo Kongi, Eesti Rahvusringhääling, audiovisuaalse osakonna juhataja
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kultuuri Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	19
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	24.04.2014
6. Kutsestandard kehtib kuni	23.04.2019
7. Kutsestandardi versiooni number	6
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2654 Filmi-, teatri- jms lavastajad ja -produtsendid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Creative TV cameraman, level 6
C.3 Lisad	
Lisa 1 Arvuti kasutamise oskused	
Lisa 2 Keelte oskustasemete kirjeldused	